

Statistics Sweden

Statistiska centralbyrån

Arbete och barnafödande

Jämförelser mellan inrikes och utrikes födda

Arbete och barnafödande

Jämförelser mellan inrikes och utrikes födda

Demographic reports 2008:1

Work and childbirth

Comparisons of native and foreign born women and men

Statistics Sweden
2008

Tidigare publicering – se omslagets insida
Previous publication – listed at the inside of the cover

Producent   SCB, prognosinstitutet
Producer   Statistics Sweden, Forecasting Institute
Box 24300, 104 51 Stockholm
+46 8 506 940 00
demografi@scb.se

Förfrågningar   Karin E Lundström +46 8 506 947 02
Inquiries   karin.e.lundstrom@scb.se

Det är tillåtet att kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet i denna publikation.
Om du citerar, var god uppge källan på följande sätt:

Källa: SCB, Demografiska rapporter 2008:1, *Arbete och barnafödande – jämförelser mellan inrikes och utrikes födda*

It is permitted to copy and reproduce the contents in this publication. When quoting, please state the source as follows:

Source: Statistics Sweden, Demographic reports 2008:1, *Work and childbirth – Comparisons of native and foreign born women and men.*

Omslag: Ateljén, SCB
Cover

ISSN 1654-1510 (online)
ISSN 0283-8788 (print)
ISBN 978-91-618-1448-0 (print)
URN:NBN:SE:SCB-2008-BE51BR0801_pdf (pdf)

Printed in Sweden
SCB-Tryck, Örebro 2008.10

Förord

Barnafödandet i Sverige karaktäriseras av kraftiga variationer mellan åren. Detta i betydligt större utsträckning än andra länder. Ofta förklaras variationerna med att det svenska föräldraförsäkringssystemet är starkt kopplat till inkomst och förvärvsarbete. Sålunda sjunker barnafödandet i Sverige under sämre tider då arbetslösheten ökar. Det har i tidigare undersökningar från SCB visats att personer utanför arbetskraften och personer med tidsbegränsade anställningar föder sitt första barn i lägre utsträckning än fast anställda.

I föreliggande rapport utreds om arbetsmarkandsstatusen påverkar utrikes födda kvinnor och män att skaffa sitt första barn på samma sätt som det påverkar de inrikes födda.

Rapporten har utarbetats av Karin E Lundström i samarbete med Lena Lundkvist, Lotta Persson och Jan Qvist vid Prognosinstitutet.

Statistiska centralbyrån i oktober 2008

Anna Wilén

Anders Ljungberg

SCB tackar

Tack vare våra uppgiftslämnare – privatpersoner, företag, myndigheter och organisationer – kan SCB tillhandahålla tillförlitlig och aktuell statistik som tillgodoser samhällets informationsbehov.

Innehåll

A separate text in English is provided at the end of the publication, on page 47.

Förord	3
Sammanfattning	9
Syfte och bakgrund.....	11
Utvecklingen av barnafödandet i Sverige.....	12
Fruktksamhet bland utrikes födda kvinnor i Sverige	13
Fakta om statistiken.....	15
Datamaterial.....	15
Kvinnorna och männen i studien	15
Metod	16
Arbetsmarknadsstatus.....	17
Födelseland	18
Tid i Sverige	19
Resultat.....	21
Resultat från de logistiska regressionerna	22
Fast och tidsbegränsad anställning	26
Sammanfattande diskussion	30
Avslutande kommentarer	31
Referenser	33
Bilaga 1	35
Använda register	35
Bilaga 2	36
Arbetskraftsundersökningarna	36
Vilka ingår i gruppen ej i arbetskraften?	36
Bilaga 3	39
Stabiliteten i datamaterialet.....	39
Bilaga 4	43
Beskrivning av datamaterialet.....	43
In English.....	47
Summary	47
List of tables	48
List of graphs	49
List of terms	50

Tabellförteckning

Tabell 1. Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna, kvinnor.	22
Tabell 2. Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna för män.	25
Tabell 3. Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna, fast och tidsbegränsad anställda, kvinnor.	27
Tabell 4. Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna, fast och tidsbegränsad anställda, män.	28
Tabell 5. Andelen i olika sysselsättning för gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, kvinnor.	37
Tabell 6. Andelen i olika sysselsättning för gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, män.	37
Tabell 7. Åldersfördelning för de studerande i gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, kvinnor.	38
Tabell 8. Åldersfördelning för de studerande i gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, män.	38
Tabell 9. Andel kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var utanför arbetskraften, redovisat för de tre födelselandgrupperna.	40
Tabell 10. Andel kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var sysselsatta, redovisat för de tre födelselandgrupperna.	40
Tabell 11. Andel kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var arbetslösa, redovisat för de tre födelselandgrupperna.	41
Tabell 12. Andel män i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var utanför arbetskraften, redovisat för de tre födelselandgrupperna.	41
Tabell 13. Andel män i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var sysselsatta, redovisat för de tre födelselandgrupperna.	41
Tabell 14. Andel män i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var arbetslösa, redovisat för de tre födelselandgrupperna.	42
Tabell 15. Beskrivning av datamaterialet, inrikes födda kvinnor och män.	43
Tabell 16. Beskrivning av datamaterialet, kvinnor och män födda i EU, Norden eller länder med högt HDI.	44
Tabell 17. Beskrivning av datamaterialet, kvinnor och män födda i övriga Europa eller länder med lågt eller medel HDI.	45
Tabell 18. Antal och andel personer födda i de olika länder som ingår i gruppen födda i Norden EU och länder med högt HDI, kvinnor och män.	46

Tabell 19. Antal och andel personer födda i de olika länder (de tio länder som bidrar mest) som ingår i gruppen födda i övriga Europa samt länder med lågt eller medel HDI, kvinnor och män.	46
---	----

Diagramförteckning

Diagram 1. Summerat fruktsamhetstal (TFR) samt andel personer 20-44 år utanför arbetskraften, perioden 1987-2004, kvinnor och män.	13
Diagram 2. Summerat fruktsamhetstal (TFR) uppdelat på olika grupper av födelseländer, perioden 1987-2004, kvinnor.	14
Diagram 3. Andelen i olika arbetsmarknadsstatus i de tre grupperna av födelseländer, kvinnor, 1987-2004.	18
Diagram 4. Andelen i olika arbetsmarknadsstatus i de tre grupperna av födelseländer, män, 1987-2004.	19
Diagram 5. TFR för utrikes födda kvinnor efter tid i Sverige.	20
Diagram 6. Andelen förstabarnsfödslar bland kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus, uppdelat på olika grupper av födelseländer.	21
Diagram 7. Andelen förstabarnsfödslar bland män i olika arbetsmarknadsstatus, uppdelat på olika grupper av födelseländer.	21

Sammanfattning

Vid sämre ekonomiska tider sjunker fruktsamheten i Sverige. Så har i alla fall mönstret sett ut de senaste årtiondena. Detta beror i stor utsträckning på att den svenska föräldraförsäkringsmodellen. Vilken innebär att den ersättning som betalas ut till föräldrarna baseras på inkomst från förvärvsarbete. När arbetsmarknadsklimatet försämras väljer således många av de kvinnor och män som står utan arbete att skjuta på familjebildningen.

Vi vet att fruktsamheten för vissa grupper av kvinnor som invandrat till Sverige är högre än de inrikes födda kvinnornas. I denna studie ställer vi oss därför frågan om arbetsmarknadsstatus påverkar utrikes födda kvinnor och män att bilda familj på samma sätt som den påverkar inrikes födda

Resultaten visar att kvinnor, både inrikes och utrikes födda, föder sitt första barn i lägre utsträckning när de står utanför arbetskraften jämfört med de sysselsatta. Däremot återfinns inga skillnader i förstabarnsfödande avseende fast kontra tidsbegränsad anställning för utrikes födda kvinnor.

När det gäller männen pekar resultaten på att personer utanför arbetskraften får sitt första barn i lägre utsträckning jämfört med fast anställda samt att en tidsbegränsad anställning påverkar familjebildning negativt. Detta gäller dock inte den grupp av män som är födda i Norden, EU eller länder med högt Human Development Index¹.

---

¹ HDI är ett index som mäter välfärdsnivån i länderna. Det grundar sig på statistik över befolkningens förväntade livslängd, bruttonationalprodukt (BNP) per invånare samt utbildningsnivå.

Syfte och bakgrund

Att fruktsamheten i Sverige har varierat kraftigt de senaste årtiondena förklaras ofta med att barnafödandet är starkt kopplat till det ekonomiska läget i landet och situationen på arbetsmarknaden².

Tidigare studier³ har visat att kvinnor och män som står utanför arbetskraften får det första barnet i lägre utsträckning än sysselsatta. Dessutom har en tidsbegränsad anställning en negativ påverkan på förstabarnsfödandet.

Men hur är det med kvinnor och män som är födda utanför Sverige? Många av dessa individer kommer från länder där fruktsamhetsmönstren och familjekulturen på många sätt inte liknar den svenska. Dessutom har dessa grupper ofta svårare att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden och är de som drabbas hårdast i tuffare tider.

Syftet med denna studie är att utreda hur arbetsmarknadsstatus påverkar kvinnor och män att skaffa sitt första barn samt vilken betydelse olika faktorer har. Speciellt fokus kommer att ligga på att utreda om arbetsmarknadsstatusen påverkar förstabarnsfödandet på samma sätt för inrikes som för utrikes födda kvinnor och män.

---

² Se bland annat: SCB, Demografiska rapporter 1998:1, *Barnafödande och sysselsättning*.

³ SCB, Demografiska rapporter 2001:2. *Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet*.

Utvecklingen av barnafödandet i Sverige

Den starka kopplingen mellan barnafödande och konjunktur beror till stor del på att Sverige, i större utsträckning än många andra länder, har en familjepolitik som gör att kvinnor och män lättare kan kombinera förvärvsarbete och familjebildning. Den starka kopplingen mellan dessa två "karriärer" har dock bidragit till att det summerade fruktsamhetstalet⁴ i Sverige har sjunkit under tider med ett försämrat arbetsmarknadsklimat. Det omvända har sålunda gällt vid goda tider på arbetsmarknaden.

En förklaring till detta är den så kallade inkomstbortfallsprincipen. Vilken innebär att storleken på den ekonomiska ersättning som betalas ut till föräldrarna baseras på deras arbetsinkomst (den så kallade sjukpenninggrundande inkomsten). Har man ingen inkomst från arbete ersätts man enbart med ett lägre basbelopp.

Det har under en längre tid talats om att utsatta grupper av framförallt yngre och utrikes födda personer har fått det svårare att ta sig in på arbetsmarknaden. För att klara sig i konkurrensen väljer fler att utbilda sig längre och därmed förlänger de perioden utan en sjukpenninggrundande inkomst. Det är en, av flera, orsaker som bidragit till att unga kvinnor och män skjuter familjebildningen på framtiden.

Fruktsamhetsutvecklingen i förhållande till andelen personer som står utanför arbetskraften illustreras i diagram 1. På den högra axeln redovisas utvecklingen av den summerade fruktsamheten för män och kvinnor i Sverige. På den vänstra axeln redovisas utvecklingen av andelen personer som befinner sig utanför arbetskraften enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU)⁵. Denna grupp består i huvudsak av studenter och därmed även av personer som befinner sig i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Som vi kan se steg fruktsamheten i slutet på 1980-talet, denna period karaktäriseras av goda tider med en låg andel personer utanför arbetskraften. Fruktsamheten sjunker sedan under lågkonjunkturen på 1990-talet. År 2000 var det summerade fruktsamhetstalet nere på den rekordlåga nivån 1,5 barn per kvinna. Under senare år har

---

⁴ Det summerade fruktsamhetstalet (TFR) anger det antal barn som kvinnor och män skulle få i genomsnitt om det enskilda årets fruktsamhet i varje ålder skulle gälla i framtiden.

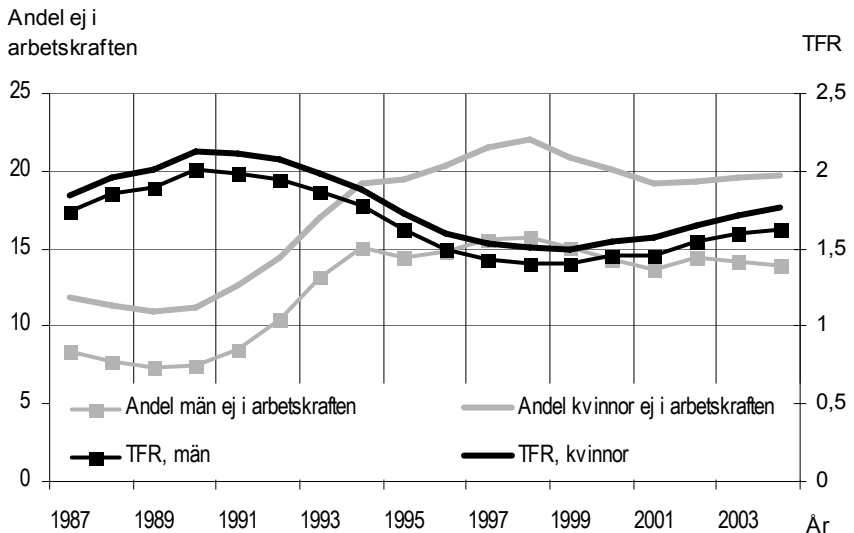
⁵ Läs mer om AKU i bilaga 2.

kurvorna pekat svagt uppåt. Fortfarande ligger dock fruktsamhetstalet i Sverige under den reproduktiva⁶ nivån på 2,1 barn per kvinna.

Diagram 1.

Summerat fruktsamhetstal (TFR) samt andel personer 20-44 år utanför arbetskraften, perioden 1987-2004, kvinnor och män.

Total fertility rate (TFR) and share of persons not in the labour force 20-44 years old, the years 1987-2004, women and men.

Källa: SCB

Fruktsamhet bland utrikes födda kvinnor i Sverige

Fruktsamheten bland utrikes födda kvinnor är generellt högre än bland kvinnor födda i Sverige. Gruppen kvinnor födda utomlands är dock allt annat än homogen när det gäller fruktsamhet. Detta illustreras i diagram 2 där utvecklingen av den summerade fruktsamheten för kvinnor från ett antal grupper av födelseländer redovisas. Länderna utanför Europa och Norden har grupperats enligt FN:s Human Development Index (HDI). HDI är ett index som mäter välfärdsnivån i länderna. Det grundar sig på statistik över befolkningens förväntade livslängd, bruttonationalprodukt (BNP)

⁶ Varje kvinna behöver i genomsnitt föda 2,1 barn för att befolkningen skall reproducera sig.

per invånare samt utbildningsnivå. Det är även denna indelning av födelselandgrupper som används i SCB:s befolkningsprognos.

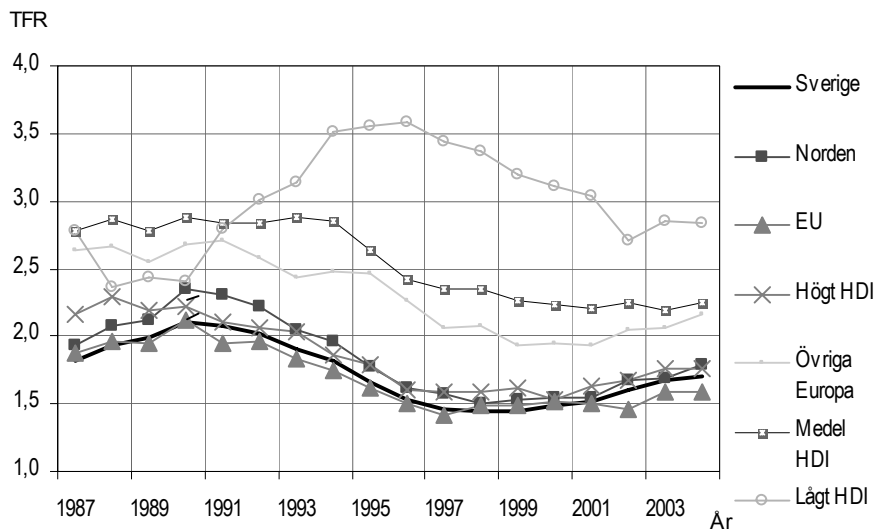
Det är kvinnor från tre grupper av födelseländer som under åren har legat på ungefär samma fruktsamhetsnivå som de inrikes födda kvinnorna. Det gäller kvinnor födda i Norden, EU och i länder med ett högt HDI. Fruktsamhetstalen för kvinnorna födda i övriga Europa samt i länder med ett medel HDI har sjunkit något de senaste åren. Trots detta ligger fruktsamheten för kvinnor från dessa ländergrupper, tillsammans med länderna med ett lågt HDI, på en nivå en bra bit över den för de inrikes födda kvinnorna.

Således observeras två formeringar av ländergrupper. Den första består av kvinnor födda i Norden, EU eller i länder med ett högt HDI. Den andra gruppen består av kvinnor födda i övriga Europa och i länder med ett lågt eller medel HDI. Det är dessa två grupper som fortsättningsvis kommer användas i analyserna.

Diagram 2.

Summerat fruktsamhetstal (TFR) uppdelat på olika grupper av födelseländer, perioden 1987-2004, kvinnor.

Total fertility rate (TFR) by groups of countries of birth, 1987-2004 women

Källa: SCB

Fakta om statistiken

Datamaterial

Uppgifter om individernas arbetsmarknadsstatus har hämtats från SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU)⁷, åren 1987 - 2004.

AKU är en urvalsundersökning som genomförs varje månad. Syftet är att beskriva de aktuella sysselsättningsförhållandena samt ge information om utvecklingen på arbetsmarknaden.

Urvalsindividerna intervjuas en gång i kvartalet om sin arbetsmarknadssituation en viss vecka i månaden. Sammanlagt deltar varje person 8 gånger under en tvåårsperiod. Denna studie omfattar kvinnor och män, i åldrarna 20-44 år, vid deras första intervjutillfälle i AKU under perioden 1987-2004. Detta innebär att personer som återfinns första gången datamaterialet 1987 kan ha deltagit i AKU under åren 1985 och 1986.

Uppgifterna från AKU har länkats samman med information om barnafödande och migration från Flergenerationsregistret samt det Historiska Befolkningsregistret⁸.

Analyserna avser mäta hur arbetsmarknadsstatus vid mättillfället i AKU påverkar förstabarnsfruktsamheten 9-24⁹ månader senare. Eftersom enbart förstabarnsfruktsamhet studeras ska personerna vara barnlösa vid mättillfället i AKU. Individer som emigrerat eller dött två år efter medverkan i AKU exkluderas. Datamaterialet består av ca 11 procent utrikes födda.

Kvinnorna och männen i studien

Datamaterialet inkluderar 48 610 inrikes födda kvinnor och 66 378 inrikes födda män, 2 966 kvinnor och 3 505 män födda i Norden, EU och länder med ett högt HDI samt 2 259 kvinnor och 3 559 män födda i länder i övriga Europa samt länder med ett lågt eller medel HDI.

---

⁷ För en närmare beskrivning av AKU, se bilaga 2.

⁸ För mer information om de register som använts, se bilaga 1.

⁹ För en närmare beskrivning av valet av en "riskperiod" på 9-24 månader efter mättillfället, se bilaga 3.

Av de inrikes födda fick 4 173 kvinnor och 4 130 män sitt första barn 9-24 månader efter mättillfället i AKU. Bland personer födda i Norden, EU samt länder med ett högt HDI var det 265 kvinnor och 243 män som fick det första barnet i riskperioden. Av personerna födda i länder i övriga Europa samt länder med ett lågt eller medel HDI var det 234 kvinnor och 331 män som blev föräldrar första gången.

Metod

För att undersöka om det finns ett samband mellan fruktsamhetsvariabeln och individernas arbetsmarknadsstatus används logistisk regression. Den logistiska modellen är användbar när utfallsvariabeln enbart kan anta två värden. I detta fall rör det sig om att en förstabarnsfödelse sker, eller inte sker 9-24 månader efter deltagandet i AKU.

I modellerna som presenteras i nästa avsnitt inkluderas förutom variabeln arbetsmarknadsstatus ytterligare ett antal kontrollvariabler som vi sedan tidigare vet påverkar fruktsamheten. Därmed förhindras att de eventuella skillnader i förstabarnsfruktsamheten som uppvisas för variabeln arbetsmarknadsstatus beror på att grupperna skiljer sig åt avseende någon av de övriga variablerna inkluderade i modellen.

I samtliga analyser ingår variablerna ålder, år för deltagande i AKU samt civilstånd i den logistiska modellen. För de två grupperna av utrikes födda kvinnor och män ingår även variabeln tid i Sverige.

Analyserna har genomförts separat för kvinnor och män som även delats upp i inrikes födda samt de två tidigare diskuterade grupperna av utrikes födda.

Resultaten presenteras i form av oddskvoter. Detta innebär att tolkningen alltid skall ske i förhållande till den kategori som är vald till referenskategori. En oddskvot under ett innebär att den aktuella kategorin i lägre utsträckning än referenskategorin föder sitt första barn i riskperioden. Det omvända gäller således för en oddskvot över ett.

Man bör vara uppmärksam på att antalet observationer är betydligt fler i grupperna inrikes födda män och kvinnor. Detta betyder att även mindre skillnader som observeras mellan de olika kategorierna i högre utsträckning kommer bli signifikanta i dessa grupper.

Man bör även vara observant på att kategorin arbetslösa utgör som mest 14 procent av de olika grupperna av inrikes och utrikes födda. Skattningarna för denna kategori är därmed mycket osäkra, speciellt i de mindre grupperna av utrikes födda. Det är därför svårt att på ett tillförlitligt sätt göra jämförelser mellan de inrikes och utrikes födda när det gäller de arbetslösa.

Arbetsmarknadsstatus

I de inledande analyserna används följande tre grupper av arbetsmarknadsstatus.

Gruppen *ej i arbetskraften*¹⁰ (utanför arbetskraften) består till största del av studenter, men här inkluderas även personer i de arbetsmarknadspolitiska program som enligt AKU definierats som studier.

Gruppen *sysselsatta* består av personer med en fast anställning, företagare och deras medhjälpare familjemedlemmar samt personer med en tillfällig anställning. För att vara sysselsatt enligt AKU räcker det att man utförde något arbete minst en timme under mätveckan. I denna grupp ingår även de som inte utförde något arbete enligt ovan men som hade anställning och var tillfälligt frånvarande från arbetet under referensveckan.

Gruppen *arbetslösa* består av personer som sökt och kunnat arbeta referensveckan samt personer som börjar ett arbete inom tre månader från referensveckan.

Dessutom används en indelning där personer med en tidsbegränsad anställning separeras från gruppen sysselsatta.

Gruppen med *tidsbegränsad anställning* består av bland annat personer med vikariat, anställningsstöd, säsongarbete, provanställning eller oobjekts/projektanställning.

---

¹⁰ För mer information om vilka som ingår i gruppen *ej i arbetskraften*, se bilaga 2.

Födelse-land

De utrikes födda delas in i de två tidigare diskuterade grupperna¹¹.

– *Personer födda i Norden, EU samt länder med ett högt HDI.* Denna grupp domineras av män och kvinnor födda i Finland och består i huvudsak av personer som invandrat av arbetsmarknadsskäl.

– *Personer födda i länder i övriga Europa samt länder med ett lågt eller medel HDI.* Denna grupp domineras av män och kvinnor födda i Iran, Irak, Turkiet och före detta Jugoslavien. Många i denna grupp har kommit till Sverige som flyktingar eller skyddsbehövande samt som anhöriginvandare.

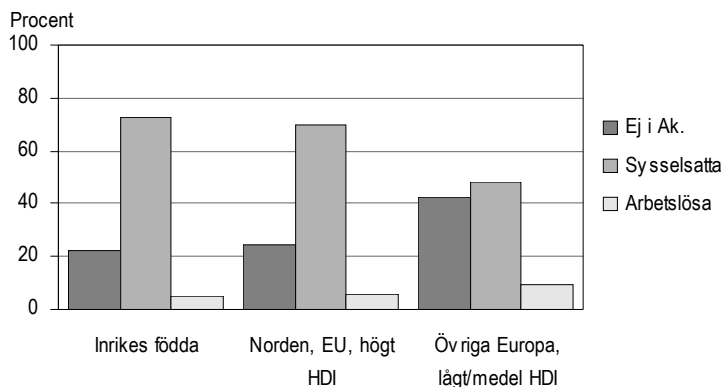
Det skall tilläggas att ländernas HDI uppdateras kontinuerligt och att det är den indelning som gällde år 2007 som avses för åren 1987-2004.

I diagram 3 och 4 redovisas fördelningen av arbetsmarknadsstatus i de tre grupperna av födelse-länder. I samtliga grupper är sysselsatta den största gruppen. Störst andel personer utanför arbetskraften finns i gruppen födda i övriga Europa eller länder med medel eller lågt HDI. Detta gäller både män och kvinnor. Det är även denna födelse-landgrupp som har lägst andel sysselsatta.

Diagram 3.

Andelen i olika arbetsmarknadsstatus i de tre grupperna av födelse-länder, kvinnor, 1987-2004.

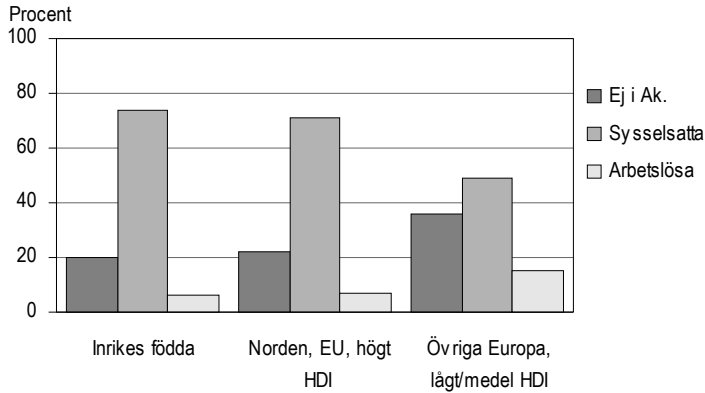
Share of persons in different labour market status in the three groups countries of birth, women.

¹¹ Se bilaga 4 för en mer detaljerad beskrivning av fördelningen på födelse-land i de olika grupperna.

Diagram 4.**Andelen i olika arbetsmarknadsstatus i de tre grupperna av födelseländer, män, 1987-2004.**

Share of persons in different labour market status in the three groups countries of birth, men.

Tid i Sverige

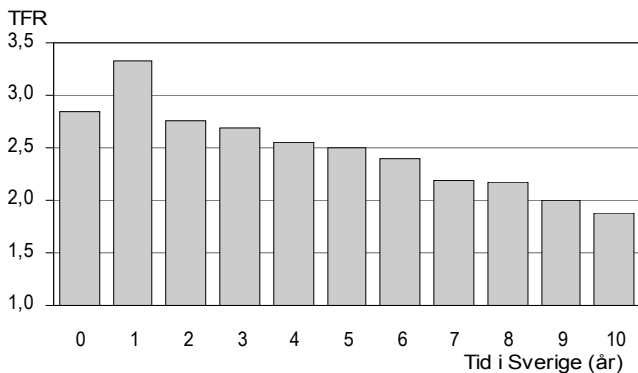
När man studerar fruktsamhetsmönster för utrikes födda kvinnor är det viktigt att ta hänsyn till tiden i Sverige. Detta eftersom fruktsamhetstalen är som högst kalenderåren precis efter invandringen¹².

Diagram 5 visar det summerade fruktsamhetstalet för utrikes födda kvinnor efter tid i Sverige. Det är tydligt att fruktsamheten är som högst kalenderåret efter invandringen, för att sedan sjunka med tiden i Sverige. För utrikes födda kvinnor som varit i Sverige i minst tio år är fruktsamhetstalen nere på samma nivå som för de inrikes födda kvinnorna.

¹² Se bland annat: Andersson (2001) *Childbearing patterns of foreign-born women in Sweden* samt SCB (2008) *Sveriges framtida befolkning 2008-2050*.

Diagram 5.**TFR för utrikes födda kvinnor efter tid i Sverige.**

TFR for foreign born women according to their time in Sweden.

Källa: SCB

Variabeln tid i Sverige består av tre grupper:

- Personer som *immigrerade i barndomen* (före 15 års ålder),
- Personer med *mer än två år mellan immigration till Sverige och mättillfället i AKU.*
- Personer med *mindre än två år mellan immigration till Sverige och mättillfället i AKU.*

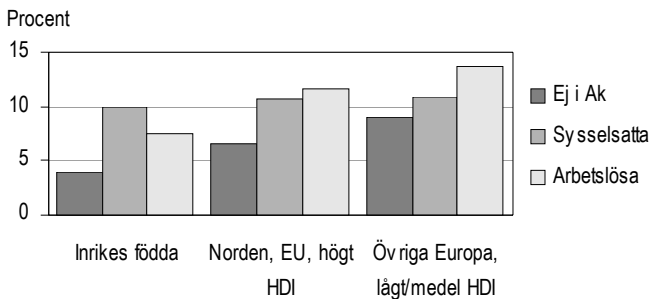
I samtliga grupper avses den senaste immigrationen innan mättillfället i AKU. I de register som använts saknas immigrationsdatum för personer som invandrat före 1968, i vår studie behandlas dessa som att de invandrat i barndomen.

Resultat

Inledningsvis beräknas andelen¹³ förstabarnsfödslar i riskperioden för kvinnor och män i olika arbetsmarknadsstatus, i de olika födelselandgrupperna. Resultaten presenteras i diagram 6 och 7.

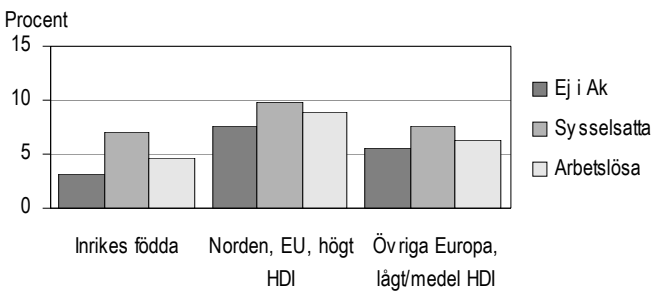
Diagram 6.

Andelen förstabarnsfödslar bland kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus, uppdelat på olika grupper av födelseländer.
Share of first births for women in different labour market status by birth country groups.

Diagram 7.

Andelen förstabarnsfödslar bland män i olika arbetsmarknadsstatus, uppdelat på olika grupper av födelseländer
Share of first births for men in different labour market status by birth country groups.

¹³ Resultaten är standardiserade med åldersstrukturen för samtliga kvinnor respektive män i datamaterialet. Det bör observeras att ålder vid mättillfället i AKU använts, samt att det enbart rör sig om beräkningar av förstabarnsfruktsamheten i vår riskperiod. (9-24 månader efter mättillfället i AKU)

I samtliga grupper av födelseländer är andelen förstabarnsfödslar lägst bland kvinnor och män utanför arbetskraften. Detta trots att vi ännu inte kontrollerat för effekter av tiden i Sverige eller civilstånd vid mättillfället i AKU. I grupperna med arbetslösa utrikes födda kvinnor är andelen förstabarnsfödslar högre än i gruppen sysselsatta. Som tidigare nämnts är de arbetslösa en liten grupp och det är svårt att dra slutsatser baserade på dessa skillnader.

Resultat från de logistiska regressionerna

I följande avsnitt redovisas resultaten från de logistiska modellerna. Analyserna har genomförts separat för de tre grupperna av födelseländer. I samtliga modeller används en eventuell barnfödelsel 9-24 månader efter mättillfället i AKU som utfallsvariabel.

Tabell 1.

Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna, kvinnor.

The results, presented in odds ratios, from the three logistic models, women.

Variabler		Inrikes födda	Norden, EU högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI
Arbetsmarkn. status	Ej i arbetskraften	0,473***	0,687**	0,689**
	Sysselsatta (ref)	1	1	1
	Arbetslösa	0,883	1,167	1,348
Tid i Sverige > 2 år < 2 år	Barndom (ref)	Ej aktuell	1	1
	> 2 år	Ej aktuell	0,971	1,271
	< 2 år	Ej aktuell	0,924	2,125***
Ålder	20-24	0,614***	0,601**	1,283
	25-29 (ref)	1	1	1
	30-34	0,949	0,555**	0,913
	35-44	0,183***	0,128***	0,202***
År för medverkan i AKU	87-90 (ref)	1	1	1
	91-94	0,868**	0,918	1,335
	95-99	0,676***	0,544**	0,906
	00-04	0,724***	0,648**	1,159
Civilstånd	Gift/sambo (ref)	1	1	1
	Singel	0,180***	0,332***	0,138***

Fotnot *innebär att skattningen är signifikant på nivån 10 procent, ** skattningen är signifikant på nivån 5 procent, *** skattningen är signifikant på nivån 0,1 procent.

I tabell 1 redovisas resultaten från de tre modeller som tagits fram för kvinnorna. Variabeln arbetsmarknadsstatus består av de tre kategorierna ej i arbetskraften, sysselsatta och arbetslösa.

Resultaten för modellen med de inrikes födda kvinnorna redovisas i kolumnen till vänster. Vi finner, liksom tidigare studier¹⁴, att kvinnor som står utanför arbetskraften skaffar sitt första barn i lägre utsträckning jämfört med kvinnor som är sysselsatta.

Övriga resultat bekräftar också det vi redan vet om de inrikes födda kvinnornas fruktsamhet. I de yngsta och äldsta åldersgrupperna skaffar man barn i lägre utsträckning än i referensgruppen 25-29 år.

Kvinnor som deltog i AKU åren 1995-1999 och 2000-2004 födde sitt första barn i en lägre utsträckning än de som deltog åren 1987-1990. Detta resultat bekräftas av det faktum att den summerade fruktsamheten i Sverige var som lägst under lågkonjunktens 1990-tal och i början av 2000-talet samt att perioden kring 1990, vår referenskategori, brukar benämnas som en "babyboom".

Den sista kontrollvariabeln i modellen för de inrikes födda kvinnorna är civilstånd. Kvinnor som var ensamstående vid mättillfället i AKU skaffar det första barnet i betydligt lägre utsträckning jämfört med de som var gifta eller samboende vid detta tillfälle. Det ska dock tilläggas att de personer som inte var samboende eller gifta vid mättillfället i AKU och födde barn 9-24 månader senare inte nödvändigtvis var ensamstående vid födseln av barnet.

Sammantaget går resultaten för de inrikes födda kvinnorna i den riktning som tidigare studier visat. Vi går nu vidare till de två grupperna av utrikes födda kvinnor för att utreda om deras beteende liknar, eller skiljer sig från de inrikes föddas.

Resultaten för kvinnorna födda i Norden, EU eller i ett land med högt HDI (mittenkolumnen i tabell 1) visar på ett mönster som liknar de vi noterat hos de inrikes födda kvinnorna. Gruppen som står utanför arbetskraften skaffar det första barnet i en lägre utsträckning än de som är sysselsatta. Resultaten bekräftar även att både ålder och år för medverkan i AKU påverkar förstabarnsfruktsamheten.

---

¹⁴ SCB, Demografiska rapporter 2001:2. *Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet*.

I denna modell ingår även variabeln tid i Sverige, det tycks dock som om denna variabel inte påverkar förstabarnsfödandet för denna grupp av kvinnor.

Resultaten för kvinnor födda i övriga Europa eller i ett land med lågt eller medel HDI redovisas i kolumnen längst till höger i tabell 1. Det tycks som om det tidigare observerade mönstret när det gäller fruktsamheten återfinns även i denna grupp. Kvinnor utanför arbetskraften föder det första barnet i lägre utsträckning än de sysselsatta.

Vidare kan det konstateras att tiden i Sverige har en påverkan på i vilken utsträckning dessa kvinnor skaffar sitt första barn. Gruppen som immigrerade till Sverige mindre än två år innan de deltog i AKU tycks skaffa det första barnet i två gånger högre utsträckning än de kvinnor som invandrade till Sverige i barndomen. Detta påvisar således ett mycket starkt samband mellan variabeln tid i Sverige och vår utfallsvariabel.

Det är även värt att notera att variabeln år för medverkan i AKU inte ger samma tydliga utslag som för de två tidigare nämnda grupperna. Detta skulle dock kunna bero på strukturen data-materialet. För denna grupp av kvinnor är tiden i Sverige mycket ojämnt fördelad över de olika åldersgrupperna och år för medverkan i AKU. Dessutom är andelen som medverkade i AKU de senare åren betydligt större i denna grupp av kvinnor jämfört med de andra grupperna.

I tabell 2 redovisas resultaten avseende de logistiska regressionerna för de tre grupperna av män. Modellerna motsvarar de som tidigare redovisats för kvinnorna.

Tabell 2.**Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna för män.**

The results, presented in odds ratios, from the three logistic models, men.

Variabler	Inrikes-födda	Norden, EU högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI	
Arbetsmarkn. status	Ej i arbetskraften	0,541***	0,884	0,844
	Sysselsatta (ref)	1	1	1
	Arbetslösa	0,850**	0,961	1,136
Tid i Sverige	Barndom (ref)	Ej aktuell	1	1
	> 2 år	Ej aktuell	1,190	1,421*
	< 2 år	Ej aktuell	0,814	1,260
Ålder	20-24	0,563***	0,719*	0,674**
	25-29 (ref)	1	1	1
	30-34	0,989	0,700**	1,032
	35-44	0,346***	0,199***	0,867
År för medverkan i AKU	87-90 (ref)	1	1	1
	91-94	0,784***	0,844	0,951
	95-99	0,624***	0,628**	0,881
	00-04	0,689***	0,764	0,876
Civilstånd	Gift/sambo (ref)	1	1	1
	Singel	0,145***	0,160***	0,199***

Resultaten för de inrikes födda männen uppvisar ett liknande mönster som det som observerades för de inrikes födda kvinnorna. Män utanför arbetskraften skaffar sitt första barn i lägre utsträckning än de sysselsatta. Resultaten visar även på att de arbetslösa inrikes födda männen skaffar det första barnet i lägre utsträckning än den sysselsatta gruppen.

För de två grupperna av utrikes födda män återfinns dock inte några signifikanta skillnader mellan de sysselsatta, de utanför arbetskraften och de arbetslösa.

Vidare kan det konstateras att sambandet mellan vår fruktsamhets variabel och variabeln tid i Sverige i gruppen av män födda i övriga Europa eller i länder med lågt eller medel HDI, inte överensstämmer med det för motsvarande grupp kvinnor. Till skillnad från kvinnorna verkar det som om män som vistats mer än två år i Sverige får det första barnet i högre utsträckning än de män som immigrerade i brandomen. När det gäller män födda i Norden, EU eller länder med högt HDI finner vi dock samma icke-samband som för motsvarande grupp kvinnor.

Att tiden i Sverige enbart har en effekt på kvinnorna födda i övriga Europa samt länder med lågt eller medel HDI och inte på männen i samma grupp skulle delvis kunna ha sin förklaring i att det oftare är männen som invandrar först.¹⁵ Kvinnan kommer några år senare och därmed föds deras gemensamma barn betydligt närmare kvinnans immigrationsdatum.

Värt att notera är även att män födda i övriga Europa eller i länder med lågt eller medel HDI får det första barnet i lägre utsträckning i 20-24 års åldern, jämfört med referensgruppen, 25-29 år. Detta gäller inte kvinnorna från motsvarande födelselandgrupp. Den grupp är även den enda grupp vars förstabarnsfödande inte är lägre i 20-24 års åldern.

Fast och tidsbegränsad anställning

För att få ytterligare perspektiv på hur förstabarnsfruktsamheten påverkas av individernas situation på arbetsmarknaden delas gruppen sysselsatta i två grupper; fast och tidsbegränsat anställda, i gruppen fast anställda ingår även företagare och deras medhjälpande familjemedlemmar. Genom att jämföra personer med fast och tidsbegränsad anställning ges möjligheten att utreda om "tryggheten" i anställningen påverkar förstabarnsfruktsamheten. Det är även värt att notera att en tidsbegränsad anställning kan berättiga personer till en föräldrapenning som är inkomstbaserad. Vad det gäller kontrollvariablerna motsvarar modellerna de tidigare diskuterade. I samtliga modeller används fast anställda som referenskategori.

---

¹⁵ Valfärdsbulletinen, Nr 4, 2004.

Tabell 3.**Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna, fast och tidsbegränsad anställda, kvinnor.**

The results, presented in odds ratios, from the three logistic models, permanently and temporarily employed, women.

Variabler		Inrikes-födda	Norden, EU högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI
Arbetsmarkn. status	Ej i arbetskraften	0,434***	0,644**	0,687*
	Fast anställda (ref)	1	1	1
	Tidsbegränsat anställda	0,771***	0,821	0,994
	Arbetslösa	0,815**	1,100	1,345
Tid i Sverige	Barndom (ref)	Ej aktuell	1	1
	> 2 år	Ej aktuell	0,962	1,271
	< 2 år	Ej aktuell	0,933	2,126**
Ålder	20-24	0,638***	0,611**	1,284
	25-29 (ref)	1	1	1
	30-34	0,926	0,552**	0,913
	35-44	0,177***	0,126***	0,202***
År för medverkan i AKU	87-90 (ref)	1	1	1
	91-94	0,879**	0,926	1,336
	95-99	0,697***	0,554**	0,907
	00-04	0,746***	0,666**	1,160
Civilstånd	Gift/sambo (ref)	1	1	1
	Singel	0,182***	0,334***	0,138***

Resultaten från analyserna med de sysselsatta kvinnorna indelade i fast och tidsbegränsat anställda redovisas i tabell 3. Det tycks bara vara i gruppen med inrikes födda kvinnor som den tidsbegränsade anställningen har en signifikant reducerande effekt på förstabarnsfödandet. Detta mönster går inte igen i resultaten från de två modellerna för de utrikes födda kvinnorna.

Även för de tre grupperna av män togs modeller fram där de sysselsatta delats in i fast och tidsbegränsat anställda. Även i dessa modeller fungerar de med en fast anställning som referensgrupp. Resultaten presenteras i tabell 4.

Tabell 4.**Resultaten i form av oddskvoter från de tre logistiska modellerna, fast och tidsbegränsad anställda, män.**

The results, presented in odds ratios, from the three logistic models, permanently and temporarily employed, men.

Variabler		Inrikes-födda	Norden, EU högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI
Arbetsmarkn. status	Ej i arbetskraften	0,527***	0,879	0,743**
	Fast anställda (ref)	1	1	1
	Tidsbegränsat anställda	0,862**	0,973	0,615**
	Arbetslösa	0,830**	0,955	1,005
Tid i Sverige > 2 år < 2 år	Barndom (ref)	Ej aktuell	1	1
		Ej aktuell	1,192	1,457**
		Ej aktuell	0,817	1,343
Ålder	20-24	0,569***	0,721*	0,686**
	25-29 (ref)	1	1	1
	30-34	0,983	0,700**	1,026
	35-44	0,342***	0,198***	0,844
År för medverkan i AKU	87-90 (ref)	1	1	1
	91-94	0,787***	0,845	0,976
	95-99	0,630***	0,630**	0,913
	00-04	0,696***	0,766	0,897
Civilstånd	Gift/sambo (ref)	1	1	1
	Singel	0,145***	0,160***	0,202***

Det tycks finnas stora likheter mellan de inrikes födda männen och kvinnorna. Både att stå utanför arbetsmarkanden och att ha en tidsbegränsad anställning har en negativ inverkan på förstabarnsfödandet.

För gruppen av män födda i Norden, EU eller ett land med högt HDI, visar inte resultaten på ett signifikant ökat eller minskat förstabarnsfödande, varken för de tidsbegränsat anställda eller för de som står utanför arbetskraften.

För gruppen män födda i övriga Europa och i länder med lågt eller medel HDI tyder resultaten på att det faktiskt föreligger en skillnad i förstabarnsfödandet mellan de sysselsatta och personer utanför arbetskraften, men att detta enbart gäller då de med fast anställning fungerar som referensgrupp. Dessutom tycks den tidsbegränsade anställningen påverka förstabarnsfödandet i denna grupp negativt. Möjligtvis kan de uteblivna skillnaderna i förstabarnsfödande mellan de sysselsatta och gruppen utanför arbetskraften, i den första modellen med samtliga sysselsatta i en grupp, bero på att de tidsbegränsat anställda "drog ner"¹⁶ fruktsamheten i gruppen sysselsatta.

---

¹⁶ Gruppen tidsbegränsat anställda utgör ca 29 procent av de sysselsatta männen födda i övriga Europa samt länder med lågt eller medel HDI. Detta är en något större andel än i de två övriga grupperna av män.

Sammanfattande diskussion

Sammantaget kan vi konstatera att oavsett födelseland föder kvinnor som står utanför arbetskraften sitt första barn i lägre utsträckning än de som är sysselsatta.

Vad beror då detta mönster på?

Gruppen utanför arbetskraften består övervägande av individer som studerar, vilket även inkluderar personer som befinner sig i vissa arbetsmarknadspolitiska program. Eftersom den svenska föräldraförsäkringsmodellen är starkt kopplad till förvärvsarbete innebär detta att personer i denna grupp med stor sannolikhet enbart skulle erhålla den lägsta ersättningsnivån i föräldraförsäkring. Detta gör att många väntar med att skaffa barn tills att man har en fast inkomst. Dessutom är det troligt att personer som studerar helt enkelt inte vill ha det avbrott i sina studier som ett nyfött barn innebär. Att vi finner samma mönster när det gäller att stå utanför arbetskraften för de utrikes födda som de inrikes födda kvinnorna är sålunda ett tecken på att även de utrikes födda kvinnorna anpassar sig till den svenska tanken på "jobb först - sen barn".

Det tycks dock som att en tidsbegränsad anställning inte påverkar de inrikes födda och utrikes födda kvinnorna på samma sätt. Resultaten pekar på att det främst är gruppen inrikes födda kvinnor som inte föder sitt första barn i samma utsträckning som fast anställda när de har en tidsbegränsad anställning.

De inrikes födda männen uppvisar ett liknande mönster som det vi fann för de inrikes födda kvinnorna. När det gäller de utrikes födda männen framkom en något mer splittrad bild. För gruppen av män födda i övriga Europa eller länder med medel eller lågt HDI finner vi resultat som tyder på att etableringen på arbetsmarknaden påverkar i vilken utsträckning man bildar familj. Män utanför arbetskraften får det första barnet i lägre utsträckning än de fast anställda, dessutom tycks en tidsbegränsad anställning påverka familjebildandet negativt i denna grupp av män. Däremot finner vi inga resultat som signifikant påvisar att män födda i EU, Norden eller länder med högt HDI bildar familj i lägre utsträckning när de står utanför arbetsmarknaden eller har en tidsbegränsad anställning.

Ovanstående tyder på stora likheter mellan inrikes och utrikes födda, men också på vissa olikheter. Något man bör ha i åtanke vid tolkning av resultaten är att en tidsbegränsad anställning kan betyda både ett vikariat, med stora förhoppningar om en förlängd

anställning, men det kan även innebära att man är säsonganställd eller är anställd med lönebidrag. Vilken typ av tillfällig anställning man har kan därmed avgöra om man under en eventuell föräldraledighet erhåller en ersättning baserad på den sjukpenninggrundande inkomsten eller ej.

Tyvärr är det inte möjligt att med hjälp av vårt datamaterial bedöma vilken typ av tidsbegränsad anställning individerna i de olika grupperna har. Vi kan därmed inte avgöra om det föreligger några skillnader i typen av tidsbegränsad anställning med avseende på födelseland och om detta påverkar våra resultat.

Ytterligare en aspekt är att en individs uppfattning av en tidsbegränsad anställning kan variera. Det kan både ses som en chans till en etablering på arbetsmarknaden, men det kan också vara något som gör en person osäker om framtiden. Att avgöra vilken typ av inställning individer har till tidsbegränsad anställning och barnafödande kräver en helt annan typ av undersökning.

Avslutande kommentarer

I denna rapport har vi främst fokuserat på hur arbetsmarknadsstatusen påverkar förstabarnsfödandet. Men det är bara den "ena partens" arbetsmarknadsstatus som studerats. Eftersom det är vanligast att man är två i beslutet om att bilda familj är det troligt att man även tar hänsyn till sin partners etablering på arbetsmarknaden. Vi har i denna studie inte haft möjlighet att kontrollera för denna effekt.

I en studie från 2005¹⁷ med ett liknande syfte har man inkluderat en indikator på det lokala arbetsmarknadsklimatet och i viss mån funnit ett samband mellan denna variabel och förstabarnsfruktsamheten. På så vis har man kontrollerat för regionala skillnader samt periodeffekter av den lokala konjunkturen. Vi har i dessa analyser inte inkluderat en sådan variabel i våra modeller. Det är dock möjligt att en inkludering av en liknande indikator skulle ha visat sig ha en effekt på förstabarnsfödandet.

---

¹⁷ Andersson och Scott (2005) *Labour-market status and first-time parenthood: The experience of immigrant women in Sweden, 1981-97.*

Referenser

- Andersson, Gunnar. (2001) *Childbearing patterns of foreign-born women in Sweden*. Max-Planck Institute of Demographic Research.
- Andersson, Gunnar och Scott, Kirk. *Labour-market status and first-time parenthood: The experience of immigrant women in Sweden, 1981-97*. Population Studies Vol. 59, No. 1, pp. 21-38.
- Nilsson, Åke (2002). *Dagens invandrare- hustrur och barn*. ValfärdsBulletinen, Nummer 4, s.4-5.
- SCB (1998) *Barnafödande och sysselsättning. Upp och nedgångar i fruktsamheten 1985-1997*. Demografiska rapporter 1998:1.
- SCB (2001) *Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet. Påverkar anknytningen till arbetsmarknaden kvinnors och mäns barnafödande?* Demografiska rapporter (2001:1).
- SCB (2008) *Sveriges framtida befolkning 2008-2050. reviderad befolkningsprognos från SCB*. Statistiska meddelanden (2008).

Bilaga 1

Använda register

Det Historiska Befolkningsregistret, HBR, har uppgifter om vilka som bodde i Sverige vid årsskiftet varje år 1968-2007.

Flergenerationsregistret innehåller information om föräldrar till de flesta födda 1932 och senare. Uppgifterna om fadern saknas i något högre utsträckning än uppgifterna om modern, vilket gör att fruktsamhet och barnlöshet underskattas något mer för fadern än för modern.

Uppgifter om in- och utflyttning från Sverige har hämtats från HBR. Uppgifter om in- och utvandring saknas före 1968, i denna studie behandlas personer som är utrikes födda och har sin första registrering i det Historiska Befolkningsregistret 1968-01-01 som om de invandrat före 15 års ålder.

Man bör ta i beaktande att registeruppgifter för utrikes födda är behäftade med större felkällor än materialet för inrikes födda. I viss utsträckning kan dessa personer ha fött barn utanför Sverige utan att detta markerats i våra register, vi har ingen kontroll över hur stort detta fel är.

Bilaga 2

Arbetskraftsundersökningarna

AKU använder ett förfarande med urvalspaneler, vilket medför att en utvald person intervjuas var tredje månad tills han/hon varit med i undersökningen åtta gånger, dvs. under cirka två år.

Urvalsindividerna besvarar frågor om sin arbetsmarknadssituation under en viss vecka i månaden. Uppgifterna hämtas huvudsakligen med hjälp av telefonintervjuer som genomförs av SCB.

Urvalsstorleken per månad under de år vi använt i denna studie har varierat mellan 17 000-21 000 individer.

Bortfallet i AKU har under de år som används i denna studie legat mellan 11-16 procent. AKU gör inga substitutioner för ej anträffade eller ej spårade personer. Det görs heller inga imputeringar med anledning av svarsbortfall.

Vilka ingår i gruppen ej i arbetskraften?

Det finns uppgifter i vårt datamaterial om vilken som är den huvudsakliga sysselsättningen bland de som ingår i gruppen ej i arbetskraften. I tabell 5 och 6 redovisas fördelningen av olika sysselsättning för kvinnor och män i de olika födelselandgrupperna som används i rapporten.

Som tidigare nämnts består denna grupp till största del av personer som studerar. Det skall tilläggas att även heltidsstudenter som sökt arbete ingår. Vid jämförelser av andelen som studerar i de olika födelselandgrupperna finner vi att denna är störst i gruppen födda i övriga Europa eller i länder med lågt eller medel HDI. Detta gäller både för män och kvinnor.

Tabell 5.
Andelen i olika sysselsättning för gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, kvinnor.

Share of persons in different occupation for the group not in the labour force in the three country groups, women.

	Inrikes födda	Norden, EU, högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI
Studier	69	65	77
Hemarbetande	1	4	3
Arbetsökande	7	8	7
Övrigt ¹⁸	23	23	13
Totalt	100	100	100

Tabell 6.
Andelen i olika sysselsättning för gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, män.

Share of persons in different occupation for the group not in the labour force in the three country groups, men.

	Inrikes födda	Norden, EU, högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI
Studier	58	57	77
Hemarbetande	0	1	0
Arbetsökande	10	10	9
Övrigt	33	32	13
Totalt	100	100	100

Enligt AKU räknas även vissa arbetsmarknadspolitiska program som studier. Definitionen av vilka program som räknas hit har dock förändrats över åren. Det finns dessutom inget i vårt datamaterial som markerar om en person ingår i ett sådant arbetsmarknads politiskt program. Detta gör att vi inte kan fastställa hur stor andel av studenterna som utgörs av personer i dessa program.

Vi kan däremot ta fram åldersfördelningen i gruppen som studerar, denna redovisas i tabell 7 och 8 för de olika födelselandgrupperna.

¹⁸ I kategorin "övrigt" ingår exempelvis personer som är förtidspensionerade, värnpliktiga, intagna för vård eller som vistas i utlandet. Det är svårt att avgöra varför denna grupp är betydligt mindre bland personer födda i Övriga Europa och länder med lågt eller medel HDI. En förklaring skulle kunna vara att det de övriga två grupperna innehåller en större andel förtidspensionärer.

Tabell 7.**Åldersfördelning för de studerande i gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, kvinnor.***Age distribution for the students, in the group not in the labour force, the three country groups, women.*

	Inrikes födda	Norden, EU, högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI
20-24	79	56	62
25-29	16	24	16
30-34	4	9	11
35-44	2	11	11
Totalt	100	100	100

Tabell 8.**Åldersfördelning för de studerande i gruppen ej i arbetskraften i de tre födelselandgrupperna, män.***Age distribution for the students, in the group not in the labour force, the three country groups, men.*

	Inrikes födda	Norden, EU, högt HDI	Övriga Europa lågt/medel HDI
20-24	73	49	59
25-29	19	26	22
30-34	5	16	12
35-44	3	9	8
Totalt	100	100	100

Vi kan konstatera att åldersfördelningarna bland de som studerar skiljer sig åt mellan födelselandgrupperna. Både när det gäller kvinnor och män är det bland de inrikes födda som vi finner största andelen 20-24-åringar. I de övriga två ländergrupperna är alltså studenterna något äldre.

Vi kan konstatera att det finns skillnader i andelen studenter i de olika födelselandgrupperna. Samt att studenterna är något äldre i de två grupperna av utrikes födda. Detta skulle delvis kunna förklaras av att utrikes födda ofta deltar i så kallad SFI utbildning (Svenskundervisning för invandrare). Ytterligare en förklaring är det faktum att utrikes födda personer i allmänhet har svårare att etablera sig på den svenska arbetsmarkanden. Vilket bidrar till att de oftare deltar i arbetsmarknadspolitiska program.

Det är även värt att notera att andelen hemarbetande personer i de olika grupperna är i princip obetydlig.

Bilaga 3

Stabiliteten i datamaterialet

I samtliga analyser i denna studie används en riskperiod (det vill säga tiden då vi studerar om en födsel inträffat eller ej) på 9-24 månader efter mättillfället i AKU. Detta kan jämföras med den betydligt kortare riskperioden på 9-18 månader som användes i studien som genomfördes av SCB 2001. Motiveringen till valet av en längre riskperiod är att antalet födslar i de, till antalet, mindre grupperna av utrikes födda annars skulle bli för litet. Vilket således leder till mer osäkra skattningar.

Effekten av att vi valt en något längre riskperiod har naturligtvis konsekvensen att risken att en persons arbetsmarknadsstatus förändras under riskperioden ökar. Dessutom sker en tidsförskjutning av de kontrollvariabler som ingår i modellerna, då dessa utgår från mättillfället i AKU.

Som stöd till våra resultat bör nämnas att det samband som finns mellan arbetsmarknadsstatus och i vilken utsträckning man föder det första barnet torde försvagas ju längre riskperiod man väljer, då den ursprungliga arbetsmarknadsstatusen förändras för fler och fler personer i vårt datamaterial. Om denna hypotes stämmer innebär det att vi snarast underskattar sambandet när vi väljer den något längre riskperioden. Det skall även tilläggas att vi även testat modeller med en kortare riskperiod. Dessa resultat stödjer de som presenterats i denna rapport, då koefficienterna går i samma riktning. Däremot avslöjar konfidensintervallen att skattningarna är behäftade med en mycket stor osäkerhet.

I tabell 9 till 14 redovisas hur arbetsmarknadsstatusen förändrats för de personer som deltagit i AKU den första och den sista av de åtta gånger de erbjudits deltagande. I tabellerna kan vi utläsa att den största förändringen har skett i gruppen som var arbetslösa vid det första mättillfället i AKU. Enbart runt 20 procent av kvinnorna och drygt 30 procent av männen var arbetslösa både vid det första och det sista mättillfället i AKU. Bland de som var sysselsatta vid det första mättillfället i AKU är det runt 90 procent i alla födelselandgrupper, samt för både kvinnor och män, som var sysselsatta även vid det sista mättillfället.

När vi studerar tabell 10 och 11 finner vi att det är en relativt stor andel av de kvinnor som var sysselsatta eller arbetslösa vid det första mättillfället och vid det sista stod utanför arbetskraften som fick barn i riskperioden. En förklaring till detta skulle kunna vara att några av de kvinnor som byter status från sysselsatt eller arbetslös till att stå utanför arbetskraften gör detta just på grund av att de får barn.

Tabell 9.

Andel kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var utanför arbetskraften, redovisat för de tre födelselandgrupperna.¹⁹

*Share of women in different labour market status who at the first measuring point in LFS where not in the labour force, the three country groups*²⁰.

	Ej i Ak.	Varav fick barn	Sysselsatta	Varav fick barn	Arbetslösa	Varav fick barn	Totalt	Totalt andel barn
Inrikes födda	48	5	46	2	6	2	100	3
Norden, EU högt HDI	49	9	44	3	7	0	100	7
Övriga Europa lågt/medel HDI	57	13	30	5	13	11	100	8

Tabell 10.

Andel kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var sysselsatta, redovisat för de tre födelselandgrupperna.

Share of women in different labour market status who at the first measuring point in LFS where in work, the three country groups.

	Ej i Ak.	Varav fick barn	Sysselsatta	Varav fick barn	Arbetslösa	Varav fick barn	Totalt	Totalt andel barn
Inrikes födda	9	19	88	11	2	5	100	8
Norden, EU högt HDI	10	27	87	9	3	7	100	8
Övriga Europa lågt/medel HDI	13	28	81	11	6	4	100	13

¹⁹ I tabell 9-14 redovisas arbetsmarknadsstatus enbart för de som deltagit i AKU samtliga åtta gånger.

²⁰ Table 9-14 presents the labour market status only of them who participated in the LFS all the eight times they where offered

Tabell 11.

Andel kvinnor i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mätillfället i AKU var arbetslösa, redovisat för de tre födelselandgrupperna.

Share of women in different labour market status who at the first measuring point in LFS where unemployed, the three country groups.

	Ej i Ak.	Varav fick barn	Sysselsatta	Varav fick barn	Arbetslösa	Varav fick barn	Totalt	Totalt andel barn
Inrikes födda	30	22	53	3	17	4	100	5
Norden, EU högt HDI	31	14	41	7	27	11	100	6
Övriga Europa lågt/medel HDI	39	30	36	8	26	6	100	14

Tabell 12.

Andel män i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mätillfället i AKU var utanför arbetskraften, redovisat för de tre födelselandgrupperna.

Share of men in different labour market status who at the first measuring point in LFS where not in the labour force, the three country groups.

	Ej i Ak.	Varav fick barn	Sysselsatta	Varav fick barn	Arbetslösa	Varav fick barn	Totalt	Totalt andel barn
Inrikes födda	48	2	43	4	9	3	100	3
Norden, EU högt HDI	53	5	36	8	11	16	100	7
Övriga Europa lågt/medel HDI	45	9	33	5	23	10	100	8

Tabell 13.

Andel män i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mätillfället i AKU var sysselsatta, redovisat för de tre födelselandgrupperna.

Share of men in different labour market status who at the first measuring point in LFS where in work, the three country groups.

	Ej i Ak.	Varav fick barn	Sysselsatta	Varav fick barn	Arbetslösa	Varav fick barn	Totalt	Totalt andel barn
Inrikes födda	5	4	91	9	4	6	100	8
Norden, EU högt HDI	7	10	90	8	4	7	100	8
Övriga Europa lågt/medel HDI	13	9	80	14	8	9	100	13

Tabell 14.

Andel män i olika arbetsmarknadsstatus som vid första mättillfället i AKU var arbetslösa, redovisat för de tre födelselandgrupperna.

Share of men in different labour market status who at the first measuring point in LFS where unemployed, the three country groups.

	Ej i Ak.	Varav fick barn	Syssel-satta	Varav fick barn	Arbets-lösa	Varav fick barn	Totalt	Totalt andel barn
Inrikes födda	19	3	55	6	25	3	100	5
Norden, EU högt HDI	25	15	42	6	33	11	100	6
Övriga Europa lågt/medel HDI	23	13	41	14	36	15	100	14

Bilaga 4

Beskrivning av datamaterialet

Tabell 15.

Beskrivning av datamaterialet, inrikes födda kvinnor och män.

Description of the data, Swedish-born women and men.

Variabler	Kvinnor		Män	
Arbetsmarknadsstatus	Antal	Varav fick barn	Antal	Varav fick barn
Fast anställning	24 785	2 773	40 989	3 235
Tidsbegränsad anst	10 620	851	8 364	420
Ej i Arbetskraften	10 878	373	12 991	301
Arbetslösa	2 327	176	4 034	174
Totalt	48 610	4 173	66 378	4 130
Ålder				
20-24	25 191	1 677	29 576	1 088
25-29	11 649	1 612	16 606	1 664
30-34	5 628	700	9 432	961
35-44	6 142	184	10 764	417
Totalt	48 610	4 173	66 378	4 130
År för medverkan i AKU				
87-90	13 137	1 367	18 228	1 406
91-94	10 021	890	13 642	827
95-99	11 857	835	16 184	826
00-04	13 595	1 081	18 324	1 071
Totalt	48 610	4 173	66 378	4 130
Civilstånd				
Gift/sambo	19 909	3 266	19 526	3 066
Ensamstående	28 687	906	46 832	1 062
Partiellt bortfall	14	1	20	2
Totalt	48 610	4 173	66 378	4 130

Tabell 16.**Beskrivning av datamaterialet, kvinnor och män födda i EU, Norden eller länder med högt HDI.***Description of the data, women and men born in the European Union, the Nordic counties or in countries with high HDI.*

Variabler	Kvinnor		Män	
Arbetsmarknadsstatus	Antal	Varav fick barn	Antal	Varav fick barn
Fast anställning	1 486	149	2 041	155
Tidsbegränsad anst	578	50	450	35
Ej i Arbetskraften	736	47	767	39
Arbetslösa	166	19	244	14
Totalt	2 966	265	3 502	243
Tid i Sverige				
Barndomen	1 330	118	1 705	97
>2 år	1 195	95	1 341	111
<2 år	441	52	456	35
Totalt	2 966	265	3 502	243
Ålder				
20-24	1 029	92	1 031	57
25-29	709	104	879	101
30-34	462	48	634	56
35-44	766	21	958	29
Totalt	2 966	265	3 502	243
År för medverkan i AKU				
87-90	1 067	117	1 299	104
91-94	619	60	716	51
95-99	640	39	691	38
00-04	640	49	796	50
Totalt	2966	265	3502	243
Civilstånd				
Gift/sambo	1 524	197	1 288	179
Ensamstående	1 440	68	2 212	64
Partiellt bortfall	2	0	2	0
Totalt	2 966	265	3 502	243

Tabell 17.**Beskrivning av datamaterialet, kvinnor och män födda i övriga Europa eller länder med lågt eller medel HDI.***Description of the data, women and men born in the remaining Europe or in countries with low or medium HDI.*

Variabler	Kvinnor		Män	
Arbetsmarknadsstatus	Antal	Varav fick barn	Antal	Varav fick barn
Fast anställning	617	70	1 253	153
Tidsbegränsad anst.	477	51	507	37
Ej i Arbetskraften	953	84	1 277	92
Arbetslösa	212	29	522	49
Totalt	2 259	234	3 559	331
Tid i Sverige				
Barndomen	897	66	1 003	51
>2 år	996	91	1 925	210
<2 år	366	77	631	70
Totalt	2 259	234	3 559	331
Ålder				
20-24	1 147	113	1 394	69
25-29	491	70	955	112
30-34	303	39	668	86
35-44	318	12	542	64
Totalt	2 259	234	3 559	331
År för medverkan i AKU				
87-90	379	50	778	82
91-94	326	44	607	62
95-99	647	48	937	82
00-04	907	92	1 237	105
Totalt	2 259	234	3 559	331
Civilstånd				
Gift/sambo	953	188	986	213
Ensamstående	1 305	46	2 570	118
Totalt	2 259	234	3 559	331

Tabell 18.**Antal och andel personer födda i de olika länder som ingår i gruppen födda i Norden EU och länder med högt HDI, kvinnor och män.***Number and share of persons born in different countries in the group born in the Nordic countries and countries with high HDI, women and men.*

	Kvinnor			Män	
	Antal	Andel		Antal	Andel
Finland	1 045	35	Finland	1 216	35
Polen	288	10	Norge	267	8
Norge	210	7	Chile	238	7
Chile	181	6	Polen	234	7
Syd Korea	179	6	Danmark	225	6
Danmark	140	5	Storbritannien	165	5
Tysklans	124	4	Tyskland	150	4
USA	97	3	USA	98	3
Rumänien	94	3	Rumänien	91	3
Storbritannien	80	3	Grekland	90	3
Övriga	528	18	Övriga	728	21
Totalt	2 966	100	Totalt	3 502	100

Tabell 19.**Antal och andel personer födda i de olika länder (de tio länder som bidrar mest) som ingår i gruppen födda i övriga Europa samt länder med lågt eller medel HDI, kvinnor och män.***Number and share of persons born in different countries in the group born in the remaining Europe or in countries with low or medium HDI, women and men.*

	Kvinnor			Män	
	Antal	Andel		Antal	Andel
Iran	344	15	Iran	713	20
Jugoslavien	220	10	Irak	390	11
Bosnien Herc.	169	7	Jugoslavien	319	9
Turkiet	143	6	Bosnien Herc.	278	8
Irak	136	6	Libanon	252	7
Thailand	127	6	Turkiet	210	6
Indien	116	5	Etiopien	131	4
Libanon	108	5	Syrien	97	3
Etiopien	100	4	Somalia	91	3
Syrien	66	3	Indien	87	2
Övriga	730	32	Övriga	991	28
Totalt	2 259	100	Totalt	3 559	100

In English

Summary

Fertility decreases in Sweden during worsened economic times. Such is the evident pattern for the past few decades. This is largely due to the Swedish parental insurance system. Which means that the compensation paid out to parents is based on income from gainful employment. Many women and men who are without jobs therefore choose to postpone starting a family when the climate of the labour market worsens.

We know that fertility for some groups of women that immigrated to Sweden is higher than that of native Swedish women. In this study we ask ourselves the question whether labour market status affects the choices of foreign-born women and men to start a family in the same way that it does native Swedes.

The results show that women, both natives and foreign-born, are less likely to have their first child when not in the labour force compared to the employed. On the other hand, there are no differences in first childbirths as regards permanent or temporary employment for foreign-born women.

With regard to men, the results indicate that men who are not in the labour force are less likely to have their first child compared to employed men and that temporary employment affects the choice to start a family negatively. However, this does not apply to men born in the Nordic countries, the EU or countries with a high Human Development Index (HDI).²¹.

A note of thanks

We would like to express appreciation to our survey respondents – the people, enterprises, government authorities and other institutions of Sweden – with whose cooperation Statistics Sweden is able to provide reliable and timely statistical information meeting the current needs of our modern society.

---

²¹ HDI is an index that measures countries' levels of welfare. It is based on statistics of a population's life expectancy, Gross Domestic Product (GDP) per inhabitant and level of education.

List of tables

The results, presented in odds ratios, from the three logistic models, women.	22
The results, presented in odds ratios, from the three logistic models, men.	25
The results, presented in odds ratios, from the three logistic models, permanently and temporarily employed, women.	27
Share of persons in different occupation for the group not in the labour force in the three country groups, women.	37
Share of persons in different occupation for the group not in the labour force in the three country groups, men.	37
Age distribution for the students, in the group not in the labour force, the three country groups, women.	38
Age distribution for the students, in the group not in the labour force, the three country groups, men.	38
Share of women in different labour market status who at the first measuring point in LFS where not in the labour force, the three country groups.	40
Share of women in different labour market status who at the first measuring point in LFS where in work, the three country groups.	40
Share of women in different labour market status who at the first measuring point in LFS where unemployed, the three country groups.	41
Share of men in different labour market status who at the first measuring point in LFS where not in the labour force, the three country groups.	41
Share of men in different labour market status who at the first measuring point in LFS where in work, the three country groups.	41
Share of men in different labour market status who at the first measuring point in LFS where unemployed, the three country groups.	42
Description of the data, Swedish-born women and men.	43
Description of the data, women and men born in the European Union, the Nordic countries or in countries with high HDI.	44
Description of the data, women and men born in the remaining Europe or in countries with low or medium HDI.	45
Number and share of persons born in different countries in the group born in the Nordic countries and countries with high HDI, women and men.	46
Number and share of persons born in different countries in the group born in the remaining Europe or in countries with low or medium HDI, women and men.	46

List of graphs

Total fertility rate (TFR) and share of persons not in the labour force 20-44 years old, the years 1987-2004, women and men.....	13
Total fertility rate (TFR) by groups of countries of birth, 1987-2004 women.....	14
Share of persons in different labour market status in the three groups countries of birth, men.	19
TFR for foreign born women according to their time in Sweden.	20
Share of first births for women in different labour market status by birth country groups.....	21
Share of first births for men in different labour market status by birth country groups.	21

List of terms

arbetslösa	unemployed
arbetsmarknadsstatus	labour market status
barndom	childhood
civilstånd	civil status
ej i arbetskraften	not in the labour force
fast anställda	permanently
gift	married
HDI	Human development Index
högt HDI	high HDI
inrikes födda	Swedish born
lågt/medel HDI	low/medium HDI
norden	the Nordic countries
sambo	cohabiting
singel	single
tid i Sverige	time in Sweden
tidsbegränsat anställda	temporarily employed
övriga Europa	remaining Europe
ålder	age
år för deltagande i AKU	year for participation in the LFS

Demografiska publikationer

- 1999 Från folkbrist till en åldrande befolkning
– glimtar ur en unik befolkningsstatistik under 250 år. Fakta inför 2000-talet. SCB
- 2001 Upp till 18 – Fakta om barn och ungdom 2001. Barnombudsmannen och SCB
- 2002 Upp till 18 – Fakta om barn och ungdom 2002. Barnombudsmannen och SCB
- 2003 Upp till 18 – Fakta om barn och ungdom 2003. Barnombudsmannen och SCB
- 2004 Upp till 18 – Fakta om barn och ungdom 2004. Barnombudsmannen och SCB
- 2007 Upp till 18 – Fakta om barn och ungdom 2007. Barnombudsmannen och SCB

Demografiska rapporter

- 1999:1 Barnfamiljer 1997 – om familjesammansättning och separationer
- 1999:2 Befolkningsutvecklingen under 250 år – Historisk statistik för Sverige
- 1999:3 Barn och deras familjer 1998 – om familjesammansättning, separation mellan föräldrar, boende, inkomster, barnomsorg och föräldrars sysselsättning
- 2000:1 Sveriges framtida befolkning
- 2000:2 Barn och deras familjer 1999
- 2001:1 Varför föds det så få barn?
- 2001:2 Arbetsmarknadsstatus och fruktsamhet
- 2001:3 Livslängden i Sverige 1991–2000
- 2002:1 Barnens del av kakan
- 2002:2 Barn och deras familjer 2000
- 2002:3 Livslängd, hälsa och sysselsättning
- 2002:4 Befolkningsåret 2001
- 2002:5 Hur många barn får jag?
- 2002:6 Arbetskraftsinvandring – en lösning på försörjningsbördan?
- 2002:7 Mammor och pappor – om kvinnors och mäns föräldraskap
- 2003:1.1 Barn och deras familjer 2001. Del 1: Tabeller
- 2003:1.2 Barn och deras familjer 2001. Del 2: Texter och diagram
- 2003:2 Flyttströmmar i Sverige 1999–2001
- 2003:3 Befolkningsåret 2002
- 2003:4 Sveriges framtida befolkning – Befolkningsframskrivning för åren 2003–2050
- 2003:5 Sveriges framtida befolkning 2003–2020. Svensk och utländsk bakgrund
- 2003:6 Arbetslöshet och barnafödande
- 2003:7 Barn och deras familjer 2002
- 2004:1 Barnens tid med föräldrarna
- 2004:2 Vad påverkar sjukskrivningarna?
- 2004:3 Barn och deras familjer 2003
- 2004:4 Dödlighet efter utbildning, boende och civilstånd
- 2004:5 Efterkrigstidens invandring och utvandring
- 2005:1 Bostaden, storstaden och barnfamiljen
- 2005:2 Barn och deras familjer 2004
- 2005:3 Familjens betydelse för rörligheten på arbetsmarknaden
- 2005:4 Från folkökning till folkminskning
- 2006:1 Äldres omsorgsbehov och närhet till anhöriga
- 2006:2 Sveriges framtida befolkning 2006–2050
- 2006:3 Barn och deras familjer 2005
- 2007:1 Livslängden i Sverige 2001–2005
- 2007:2 Barn, boendesegregation och skolresultat
- 2007:3 Föräldraledighet och arbetskarriär – En studie av mammors olika vägar i arbetslivet
- 2007:4 Barn och deras familjer 2006

Arbete och barnafödande

Jämförelser mellan inrikes och utrikes födda

Barnafödandet i Sverige karaktäriseras av kraftiga variationer mellan åren. Detta i betydligt större utsträckning än andra länder. Ofta förklaras detta med att det svenska föräldraförsäkringssystemet är starkt kopplat till inkomst och förvärvsarbete. När arbetsmarknadsklimatet försämras väljer således många av de kvinnor och män som står utan arbete att skjuta på familjebildningen.

Vi vet att fruktsamheten för vissa grupper av kvinnor som invandrat till Sverige är högre än de inrikes födda kvinnornas. Dessutom har många grupper av utrikes födda ofta svårare att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden och är de som drabbas hårdast i tuffare tider.

I denna studie ställer vi oss därför frågan om arbetsmarknadsstatusen påverkar utrikes födda kvinnor och män att bilda familj på samma sätt som den påverkar inrikes födda.

Resultaten visar att kvinnor, både inrikes och utrikes födda, föder sitt första barn i lägre utsträckning när de står utanför arbetskraften jämfört med de sysselsatta. Däremot återfinns inga skillnader i förstabarnsfödande avseende fast kontra tidsbegränsad anställning för utrikes födda kvinnor.

När det gäller männen pekar resultaten på att personer utanför arbetskraften får sitt första barn i lägre utsträckning jämfört med fast anställda samt att en tidsbegränsad anställning påverkar familjebildning negativt. Detta gäller dock inte den grupp av män som är födda i Norden, EU eller länder med högt Human Development Index.

ISSN 1654-1510 (online)

ISSN 0283-8788 (print)

ISBN 978-91-618-1448-0 (print)

Publikationstjänsten:

E-post: publ@scb.se, tfn: 019-17 68 00, fax: 019-17 64 44. Postadress: 701 89 Örebro.

Information och bibliotek: E-post: information@scb.se, tfn: 08-506 948 01, fax: 08-506 948 99.

Publication services:

E-mail: publ@scb.se, phone: +46 19 17 68 00, fax: +46 19 17 64 44. Address: SE-701 89 Örebro.

Information and library: E-mail: information@scb.se, phone: +46 8 506 948 01, fax: +46 506 948 99.